

RAJCHL AVIZOVAL ÚČAST 300 TISÍC LIDÍ, PŘIŠLO 10 KRÁT MÉNĚ. Politolog: “PRO a SPD si konkurují, liší se ale v přístupu k Unii i NATO. SPD SE AŽ TAK VELMI NEHLÁSÍ K NATO A EU JAKO PRO.” A Rajchl a kmotr Hrdlička ...

- CZ24 News | 18. dubna 2023

ČESKO: Nedělní protivládní demonstrace politologa Aleše Michala ničím nepřekvapila. Jako jednu z mála novinek vnímá účast Jaroslava Foldyny z SPD. „Ukazuje se, že Rajchlovo PRO a SPD jsou spojitě nádoby,“ řekl v rozhovoru pro iDNES.cz. Přestože si strany konkurují, Foldyna podle politologa jako vyslanec ze Sněmovny testuje, jestli je nějaká spolupráce v nadcházejících volbách možná.

Byla nedělní demonstrace něčím neobvyklá oproti předchozím?

Až mě překvapilo, že odlišnost od předchozích protestů byla minimální. Struktura řečníků byla prakticky totožná, možná s výjimkou Jaroslava Foldyny, který mluvil ke konci. Jeho účast poukazuje na možnou spolupráci s SPD. Od dřívějšíka se lišilo, že se poté protestující vydali na pochod. Ale není to zároveň nic neobvyklého, pochody dělal i předtím Ladislav Vrabec.

Možná sami organizátoři začínají vnímat, že se s kapacitami odborníků, které neustále vyzdvihují, začínají vyčerpávat. Pro širší mobilizaci bude potřeba oslovit další osobnosti.

Co myslíte vyzdvihováním odborníků?

„Odbornost“ mají ostatně i v názvu strany (*PRO – Právo, respekt, odbornost, pozn. red.*). Snaží se to rámovat, jako že lidé hovořící na demonstracích jsou odborníci.

Můžeme mluvit o technokratickém populismu, na pódiu vystupují právníci nebo odborníci na zdravotnictví, kteří nejsou primárně politici. Působí to na mě jako snaha podobat se Andreji Babišovi. Organizátoři asi mají pocit, že mohou napodobit Babišův úspěch nestranictvím a důrazem na odbornost, spíše než poukazováním na praktickou politiku.

Ladislav Vrabel označil ve svém posledním příspěvku na Facebooku dnešní protest na Václavském náměstí za "domluvenou revoluci".

— Aleš Michal (@ales_michal) [April 16, 2023](#)

Jindřich Rajchl avizoval účast 300 tisíc lidí. Přišly desítky tisíc, přesto bylo Václavské náměstí plné. Překvapil vás jejich počet?

Nejdůležitější je posuzovat, co lidi mobilizovalo. Pokud se zrovna veřejně probírá kauza, která je srozumitelná pro potenciální demonstranty, tak na náměstí přijdou.

V současné době se řeší především problematika zavírání poboček pošt nebo projednávání rozpočtu. Všechny tyto věci mají na lidi praktický dopad a jsou ze strany Jindřicha Rajchla srozumitelně komunikované.

Také ale trochu záleží na počasí. Už se dělá pěkně a na jaře se vždy otevírají možnosti pro politickou participaci na ulici.

Národní muzeum nabádá ke střetu

I když Jindřich Rajchl hovořil o pokojné demonstraci, někteří účastníci sprostě křičeli na své odpůrce, kteří u Národního muzea stáli s ukrajinskými vlajkami. Proč?

Ukrajinská vlajka se stala symbolem ukrajinského odporu proti ruské agresi. Minimálně část demonstrantů je proruská a v konfliktu fandí Rusku. Myslím, že se to dá říct i o části organizátorů. Tito lidé jsou radikálně naladěni a mohou strhnout ostatní účastníky k tomu, aby se vyjadřovali podobně. Ukrajinská vlajka na ně působí jako červený hadr, protože v nich vyvolává emoci, která je primárně negativní.

Lidé se navíc stávají přirozeně radikálnějšími v momentě, kdy se z náměstí rozejdou. Dav v pohybu se stává dynamičtější, taková situace může vyvolávat i radikálnější a vyhrocenější situace. Je dobře, že policie efektivně oddělila dvě skupiny.

Národní muzeum v návaznosti na to, co se tam stalo po březnové demonstraci (*pokus demonstrantů strhnout ukrajinskou vlajku z Národního muzea, pozn. red.*), se stává pro obě strany symbolem. Posiluje to potřebu střetu přímo u té budovy. Záleží ale na konkrétní atmosféře i organizátorech, kteří by dav měli usměrňovat.

Někteří účastníci vnímají demonstraci jako možnost setkat se s lidmi, se kterými jinak komunikují na sociálních sítích. Jakou roli hraje v protivládních hnutích komunita a pocit

sounáležitosti?

Naprosto zásadní. Lidé pohybující se v tomto politickém prostoru mají pocit, že jsou dlouhodobě přehlíženi. Mají touhu dostat se konečně do parlamentu nebo projevit názor.

Důležitým faktorem je i propagace na sociálních sítích, která se Jindřichu Rajchlovi dobře daří, jeho videa jsou hodně sledovaná.

Řada demonstrantů si stěžuje, že jim mainstreamová média nedávají prostor. Zároveň ale většina z nich odmítá s novináři v momentě, kdy jim prostor k vyjádření nabízí, komunikovat. Proč?

Postoj a nedůvěra k novinářům souvisí s nedůvěrou v instituce a stát obecně. Mají pocit, že všechna média jsou provládní, protože jim to říkají organizátoři. Čtou vlastní komunikační kanály, které bychom označili za dezinformační. Postoje těchto médií potom lidé komunikují na ulici.

Zásadní vliv na pocit přehlíženosti má i počet propadlých hlasů po volbách v roce 2021. Tím, že se Příseha a Trikolora do Sněmovny nedostaly, ale zároveň neměly zase tak nízké výsledky, má hodně lidí pocit, že jsou nezastoupeni. Část jejich voličů se našla v SPD, jiní v hnutí ANO. Nezanedbatelná část z nich má však stále pocit, že je nikdo nereprezentuje.

Jaký je vztah SPD a PRO, vzhledem k tomu, že podle nového průzkumu Kantaru PRO SPD „vysává“ hlasy?

Ukazuje se, že jsou to spojité nádoby. Když jedna strana klesá, druhá stoupá. Účast Jaroslava Foldyna na včerejší akci je v tomto směru nová a můžeme v ní vidět snahu stran spolu vzájemně komunikovat. Foldyna se stává vyslancem SPD ze Sněmovny na ulici, a svou osobností testuje, jestli je nějaká spolupráce možná a jaké má případně limity.

SPD a PRO jsou určitě konkurenti, ale ve volbách menšího významu, tedy krajských a do evropského parlamentu, mohou testovat spolupráci. Může se ukázat, zda jim to funguje, nebo jestli jsou jejich politiky vzájemně neslučitelné.

Proč účastníkům nevadí, že pan Rajchl sice organizuje protesty proti bídě, ale sám jezdí v porsche?

Pro velkou část těch lidí je důležitější, co říká a jak se prezentuje. Jsou pro ně nosné jeho myšlenky, že mluví proti vládě, proti Ukrajině.

Toto pro ně není tak zásadní. Vnímají ho jako inteligentního člověka, a inteligence a vzdělání mají v tomto prostoru svůj význam.

ANALÝZA: PRO oslovuje voliče Okamury. Liší se ale v přístupu k Unii i NATO

Strana PRO dokázala na nedělní demonstraci na Václavském náměstí přilákat tisíce lidí. Podle průzkumu agentury Kantar má uskupení Jindřicha Rajchla podporu tří procent voličů, které podle agentury získalo na úkor SPD. Od hnutí Tomia Okamury se ale liší v zásadní věci – náhledu na členství v Evropské unii.

Strana PRO ve svém programu píše, že Česká republika má zůstat členem Evropské unie, avšak požadovat zásadní reformu ve směru její transformace na mezinárodní servisní organizaci sloužící zájmům zúčastněných států.

„Nemá cenu vystupovat z něčeho, co v zásadě životně potřebujeme. Evropa, nejenom Česká republika, potřebuje mezinárodní organizaci, která bude zajišťovat servis pro nezávislé, suverénní

státy, nikoli diktovat to, jakou máme mít doma teplotu, kdy a kam budeme jezdit a jak má vypadat svoboda slova a co je dezinformace," řekl k tomu minulý týden před demonstrací organizovanou PRO místopředseda Petr Vrána.

„Místo obchodní spolupráce suverénních států se z toho stal jeden superstát, který diktuje všechno a všem. Dokonce i to, co si mají myslet," prohlásil na adresu Evropské unie předseda Jindřich Rajchl.

To je něco zcela jiného, než s čím se obrací na ostře protivládně naladěné voliče SPD. „Pan Rajchl i pan Vacek veřejně řekli, že podporují členství České republiky v Evropské unii. SPD je pro referendum o vystoupení z Unie, PRO je programově strana, která je v podstatě jako hnutí ANO," glosoval v pondělí programový rozdíl pro iDNES.cz předseda SPD Okamura.

„Nepředpokládám, že by voliči SPD, kteří jsou tvrdě euroskeptičtí a nemají rádi politiku EU, mohli přejít ke straně PRO," je přesvědčený Okamura.

Nedělní průzkum agentury Kantar pro Českou televizi podle jejího analytika mluví jinak. „Třetí měsíc po sobě se potvrzuje, že preference hnutí SPD, které se drželo na volební zisku 11 procent, klesají na zhruba 8 až 9 procent," popsal to pro Českou televizi Pavel Ranocha. Pokles se podle něj dá přičíst nástupu strany PRO Jindřicha Rajchla. Získala tři procenta hlasů, podle analytika ze tří čtvrtin čerpá voliče právě od SPD. „Profil jejich voličů odpovídá profilu voličů SPD," tvrdí Ranocha. Rozdílný pohled obou uskupení na EU opomíjí. Otázka je, zda o něm voliči v této chvíli vědí.

Potenciální partner pro ANO?

Rozdíl, na němž si zakládá Okamura, ale z PRO dělá potenciálně zajímavého partnera pro druhé opoziční hnutí ANO, pro nějž byl nepřijatelný požadavek SPD na referendum o odchodu z EU.

Rajchl se také snaží zbavit nálepky „proruské" strany. Nejenže všechny nespokojené před demonstrací žádal, ať nenosí ruské vlajky, ale podpořil také členství Česka v NATO. „My v současné době nepovažujeme nějaké vystupování, ostentativní vystupování za řešení, protože prostě nepřinese vůbec nic," prohlásil doslova v pátek Rajchl.

„Přiznejme si, že Česká republika jako malý stát nemá žádnou jinou možnost než být zakotvena v mezinárodních bezpečnostních a evropských strukturách," řekl také místopředseda PRO Petr Vrána. Jen je podle obou otázka, jak má NATO vypadat.

„My chceme mír," volal v neděli na Václavském náměstí Rajchl. Není pochyb o tom, že konec války si přeje především Ukrajina, kterou nyní ničí ruská armáda. Lidem, které dokázal přilákat na náměstí, Rajchl neřekl, že jeho strana, kterou založil spolu s dalšími kritiky proticovidových opatření, když opustil Trikolóru, nemíní odcházet ani z NATO.

„Vždycky jsem smýšlel pravicově a konzervativně," řekl před dvěma lety Seznamu Zprávám Rajchl, když byl ještě v Trikolóře, kterou založil bývalý poslanec Václav Klaus mladší. A za svůj politický vzor tehdy Rajchl označil maďarského premiéra Viktora Orbána.

Rajchl měl společný byznys s Havlíčkem z ANO, zná se s „kmotrem" Hrdličkou

Kromě zájmu o protivládně naladěné voliče spojuje Rajchla se současnou sněmovní opozicí i další věc. Několik let totiž zasedal v dozorčí radě společnosti Bioinova s místopředsedou Sněmovny a předsedou stínové vlády ANO Karlem Havlíčkem.

„Já jsem se s ním neviděl několik let. Když jsem podnikal, tak jsem měl sedmdesát firem, logicky se s řadou lidí znám. Pouze jsme se potkali v dozorčí radě. To byla firma, kde měla majoritní podíl

Akademie věd, sháněla sponzory, investory. Tam to nebylo o ničem jiném než o sponzorství, on byl před námi a pak jsme to zase prodávali dál," vysvětlil své kontakty s Rajchlem pro iDNES.cz Havlíček.

Jedna z jeho bývalých firem kupovala podíl právě od Rajchla. „Já jsem to dokonce počítal, pro moji firmu to dělalo 0,5 procenta obratu," řekl iDNES.cz předseda stínové vlády ANO.

Odmítá, že by jeho dávná známost s Rajchlem mohla přispět k tomu, že kdyby se PRO dostalo přes pět procent a po příštích volbách do parlamentu, mohlo by být jednou partnerem pro ANO. „Koalice se vytváří až poté, co skončí volby. Rozhodnou počty hlasů, vize a programové prohlášení," prohlásil Havlíček.

Co by se v každém případě mohlo Rajchlovi hodit, je jeho známost s vlivným pražským zákulisním hráčem Tomášem Hrdličkou, který byl v médiích označován za „kmotra" části pražské ODS.

Rajchlova manželka má totiž podíl ve firmě, která provozuje restauraci v centru Prahy. Ve stejném domě, kde mají sídlo i některé Hrdličkovy firmy. „V naší restauraci je častým hostem. Takže tam se setkáváme a bavíme se," přiznal před dvěma lety Rajchl Seznamu Zprávám.

ZDROJ: iDnes